

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ
ОДЕЉЕЊЕ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ
ОДБОР ЗА ОНОМАСТИКУ

ОНОМАТОЛОШКИ
ПРИЛОЗИ
XIX–XX

Примљено на X скупу Одељења језика и књижевности, од 26. децембра 2006. године,
на основу реферата Александра Ломе, дописног члана САНУ и Слободана Реметића,
редовног члана АНУРС

Уређивачки одбор

академик Милка Ивић, редовни члан САНУ, Александар Лома, дописни члан САНУ, проф.
др Мато Пижурица, др Јованка Радић, виши научни сарадник у Институту за српски језик
САНУ (секретар Уређивачког одбора), Слободан Реметић, редовног члан АНУРС и проф.
др Љиљана Црепајац

Главни уредник
АЛЕКСАНДАР ЛОМА

БЕОГРАД
2009

АЛЕКСАНДАР ЛОМА

СЕКУНДАРНО -СКА У ТОПОНИМИЈИ СРБИЈЕ

У овом прилогу сабрао сам нека запажања настала током мога дугогодишњег бављења топонимијом северозападне Србије, које би требало да једног дана уроди неком врстом историјског топономастикона те области. Она се тичу једне специфичне употребе суфикса *-ск-* у топонимији, која се може документовати на овом простору од почетка XIV века, а паралеле са ширег српског и словенског простора указују да је била распрострањенија и старија.

Функција суфикса у топонимији. Просте и суфиксалне универбизације

Суфикс *-ьскъ* је прасловенски формант секундарне деривације; основна функција му је градња посесива; за разлику од других посесивних суфикаса као *-јь*, *-овъ* и *-инъ*, он исказује колективну припадност.¹ У топонимији служи првенствено за творбу ктетика (*Фрушка гора*), од којих су преко атрибута у двочланим синтагмама универбизацијом настајали нови топоними, хидроними и ојконими, нпр. *Прушка вьсь* XIII в. > *Прушка*, данас махала у Бијелом Пољу (Лома 2003, 9), **Рашка рѣка* > *Рашка*, **Враћевска рѣка* > *Враћевци*, **Милешевски град* > *Милешевски*, **Војински људје* > *Војинци*. Упоредо могу постојати универбизације у разним родовима, нпр. хидроним *Темска* и крај њега топоним (име тврђаве) стсрп. *Тѣмско*, од нејасне основе **тѣт*.² У обли-

¹ У повељи Василија II из 1019. изdatoј Охридској архиепископији и сигурно заснованој на старословенском предлошку, стсл. **ѣпискоупѣ вѣлѣградѣскыи* (или сл.) предаје се као *ѣпископос тѣв Велѣградѣв*, грчким посесивним генитивом множине топонима, в. Лома 2002, 176. У немачком му такође одговара генитив множине топонима, нпр. *Berliner* „берлински“. Није ипак искључено да у појединим случајевима овај суфикс може имати примаран карактер и дескриптивно значење. Тако се у ЭССЯ 2, 87 реконструише **bělъsko* / **bělъskъ* као поименичен придев од **bělъ* „влажна ливада, мочвара“ у топонимској примени (буг. *Белско* назив извора, слов. у Грчкој *Веліскос*, чеш. *Bílsko*, пол. *Bielsk, Bielsko*, струс. *Бѣлскъ* име града). Ту нема ниједног примера у женском роду, какав представља име реке у сливу западне Мораве *Биоска*, 1537. у поговору старог штампаног јеванђеља на рѣци глаголет се *Бѣскаа свѣжако* штампарска грешка место *Бѣлскаа* (тако већ Љ. Стојановић, ЗН 488^о); за доцније помене в. ОП XVIII 470. Ако је ово извођење тачно (долазе у обзир и друге изведенице од корена **běl-*), опет остаје питање да ли је ту функција суфикса описна, дакле примарна, или посесивна, секундарна, тј. да ли **bělъskъ* значи напросто „мочваран“ или „место које лежи крај / усред мочваре“, „река која тече кроз влажне ливаде“ и сл.

² Можда супстратног порекла, уп. Лома 1993, 231.

цима јединице мушког и средњег рода и множине мушког рода (ојконими пореклом од етника), морфонолошки процеси су водили затамњењу првобитног образовања и његовом утапању у друге суфиксе, пре свега *-ъсь*, мн. *-ъсі*: **Милешевск(и)* > *Милешевац* (преко локатива *Милешевсѣ > *Милешевце), *Тѣмско* > *Темац*, *Војинци* > *Војинци* (Лома 2004, 106 д.), гдегод можда и *-ача*, нпр. *Орловац* → *Орловачка сѣрана (или сл.) → *Орловача*; *-иѣица* је по правилу прелазило у *-иница*: *Враћевиѣица* > *Враћевиница*.

Овде нас занима тип настао простом универбизацијом која се састоји у одбацивању апелативног члана у женском роду и задржавању придевског члана непроширеног суфиксом, као у горе наведеним примерима *Рашка*, *Темска* (*рѣка). Таква универбизација присутна је у разним временима и у разним макро- и микроконтекстима, а условљена је подразумевањем десигната (подразумева се, у најширем географском контексту, да је *Пољска* или *Бугарска* — земља, унутар једног градског подручја да је *Савска*, *Београдска* — улица, и сл.). У ојконимији (називима насељених места) тај тип је на српском терену стар, јер женски род у већини случајева претпоставља апелатив *вѣсь* „село“, који је рано изашао из употребе и само је изузетно посведочен, као у горе наведеном примеру из XIII в. *Прушка* < *Прушка вѣсь*.

Овај тип подложен је фонетским и морфолошким променама. Фонетски се реализује као *-ска*, али у стапању са завршним гласом основе даје и *-ѣка* (*-д/ѣ/ћ-ска*), *-шка* (*-ш/ѣс-ска*),³ *-чка* (*-ч-ска*). Ликови на *-чка*, *-шка* могли су, слично горе описаним случајевима на *-ѣци*, *-ѣѣ(х)* > *-ѣи*, *аѣ*, бити реинтерпретирани као именске изведенице деминутивним суфиксом *-ка*, што је непосредан одраз на флексију имало у дативу и локативу (*-ки* / *-ѣи* уместо *-кој*), нпр. у *Звѣчки* / *Звѣѣци* уместо *Звѣѣкој*, в. доле.

Ојконими на **-ъска* срећу се спорадично на целом српском простору и по правилу потичу из синтагми где је уз ктетик на **-ъскѣ* првобитно стајала реч *вѣсь „село“, нпр. *Прушка* (в. горе), *Влашѣска вѣсь > *Влашка*, село код Младеновца, или су настали топонимизацијом хидронима, као у горе наведеном примеру *Рашка*, где се име реке пренело на место на њеном ушћу. У основи ктетика може бити етничко име (*Прузи* „Франци“, *Власи*), или топоним (*Рас*, *Милешева*, **Враћев*⁴). Посебност групе ојконима на *-ска* коју ћемо овде размотрити састоји се у њиховом секундарном карактеру: за неке од њих је утврдиво, а за друге, из творбених разлога, вероватно да су тим суфиксом изведени од пуне или скраћене основе других ојконима који су им претходили на датом месту или у широј околини. Чињеница да су ова имена концентрисана на једном релативно уском подручју, и да такве концентрације ојконима на *-ска* нигде другде нема, потврђује да се ради о посебној појави.

Најпре ћемо изнети три случаја где је замена старијег топонима његовом изведеницом на *-ска* документована у писаним изворима.

³ Случајеви са **-сѣ-скѣ(јѣ)* > *-ѣки* (уместо очекиваног *-ски*) као *Рашка* од *Рас*, *врѣашки* од *Врѣас* (уместо *раски, *врѣаски) тумаче се најбоље деривацијом од скраћене основе етника на *јапе: *Раѣ-ани*, *Врѣаш-ани*, лок. *Раѣах, дат. *Раѣам.

⁴ Посесив од ЛИ *Враћ, скраћеног од *Враћѣ-слав* / *-мир*.

Брестије → Бреска

Име села *Брестије* на Сави, забележено у Светостефанској хрисовуљи и доцније у турским пописима XVI века, данас се чува као *Бреска*, потес села Кртинске у ваљевској Посавини; очито да данашњи облик није од *Бресква*, како га хиперкоректно пише Љубомир Павловић (1912),⁵ него да је настао од *Брџсџска закономмерним упрошћењем, дакле ту је суфикс -ска после XVI в. заменио првобитни *-џје. Упрошћење *сџск* > *ск* избрисало је морфолошку границу унутар топонима и затамнило како његову основу, тако и творбену структуру, па се већ у XVIII веку схватао као изведеница на -ка (локатив *Брески*, Руварац 1905, 197). Пада у очи исто образовање садашњег имена села *Крџинска*, в. ниже.

Хум → Хумска

У турским пописима XVI в. помиње се у околини Београда село *Хумска* које је очито настало као раселица запустелог *Хума*, који се 1528. и 1530. помиње уз њу као селиште (мезра); само у једној напомени уз село *Хумска* у првом попису, из 1528 (Шабановић 1964, 52), каже се за мезру Долац покрај реке Раковице да су је узели у закуп становници села *Хум*, а не *Хумска*, но како је у истој ставци пописа *Хум* означен као мезра у близини села *Хумске*, очито је посредни анахронизам; уосталом, иста мезра *Долац* (или *Долци*) бележи се у потоњим пописима уз село *Хумска* (ib. 211; 313, 461). Како се у последњем попису, из 1560, за *Хумску* наводи и друго (ново) име *Кнежевац* (или *Кнежевици*), и с обзиром на помен реке Раковице, опет имамо проблем да *Хум* и *Хумску* повежемо са (недалеком) *Умком*, чије је име подударно апелативу (*х*)умка изведеном од *хџлтъ деминутивним суфиксом -џка, али је тај данашњи облик, посведочен од XVIII в.,⁶ могао настати од *Хумска* преко локатива **Хумсци*⁷ > *Умци*, а облик ктетика у тамошњем орониму *Умњански Вис* непосредно се наслања на *Хум*.⁸

Рудишта → Рудска

Јужно до Умке лежи село *Руџка*. Име му се покатакд пише *Рудска*,⁹ што ће бити етимолошки оправдано. У XV–XVI в. у том крају помиње се место

⁵ Тако свуда, датив-локатив *Брескви* 401, на 481 убрјаја у називе по воћу. Подробно о *Брестију* / *Брески* Лома 1987.

⁶ 1718: *Нумка* Öbschelwiz.

⁷ На овом терену за -џ у дативу и локативу непалаталних основа долази -и.

⁸ Народно предање доводи име *Умка* у везу са тамошњим локалитетом *Умџица* у равници поред Саве (Николић 1903, 1051). Шабановић 1964, 52 н. 46 помишља на идентификацију села *Хум* поменутог у попису из 1528. са *Умком* или *Малом Умком* (које се као такве у турским пописима не помињу), но допушта и да је то село *Хум* истоветно са мезром *Хум* уз село *Хумска* помезном непосредно пре њега, што се нама чини вероватније. За ту пак мезру он указује на локалитет *Умџице* код Железника (ib.).

⁹ Село у некадашњем посавском срезу Београдског округа; код Вука, Даница за 1827. (и у ранијим пописима?) га нема; Милићевић 1876, 109 пише *Руџка*; Николић 1903, 1047–50 етимолошки *Рудска*, датив-локатив *Рудској* 1048; Јовановић 68, 95 *Руџка*, али Котуровић 99 *Рудска* (по RJA).

Рудишиџа, које је, како му име каже, било рударски центар.¹⁰ *Руџка* би могла бити континуанта *Рудишиџа* — ономастичка, не нужно и географска. *Рудишиџа* се лоцирају на данашњем локалитету Паланка западно од Рипња, на саставцима потока Зављака и Тапавца; ако је та убикација сигурна, како је узима Шабановић,¹¹ не може бити територијалне везе са Руџком, која лежи десетак километара одатле на северозапад, према Сави. По сведочанству турских пописа, *Рудишиџа* су током XVI в. неколико пута опустела, први пут вероватно 1515, када је у време угарско-турских борби на том подручју њихово становништво пребегло у Угарску.¹² Но могло је бити исељавања одатле и на ближе локације, поготову после пада Угарске под Турке, те постоји одређена вероватноћа да је *Руџка* < *Рудска* понела то име као раселица *Рудишиџа*.¹³

Ареал појаве; други неизвесни примери

Ова три мање-више поуздана случаја где је ојкониму на *-ска* претходило другачије образовање од исте основе су из српске Посавине. У истом, северозападном делу Србије запажа се иначе доста густа концентрација ојконима образованих истим суфиксом, те је могуће да је бар део њих настао на исти начин, али се то не може тврдити, јер ранији облик топонима без *-ска* није једнозначно посведочен. Осврнућемо се и на неке од тих случајева:

Јасенак > Јасенска

У Купинову уз леву обалу Саве, има потес *Јасенска*, за који Душан Поповић (1950, 69) помишља да би могао бити у вези са именом села *Jezenyk* забележеним 1379. Но по подацима из те и 1382. године село се налазило у „оностраном Срему“, јужно од Саве: Poss. tam in comitatu Syrimiensi quam ultra fluv. Zaau in Jezenyk; Poss. Jezenek ultra fluv. Zaue in cottu Syrimiensi (Csánki II 247), а у повељи из 1392. ово име носи један од мачванских округа: districtibus Kalabar Lygh Topplica Pepelowch Neprichow Kalizar Tomla Ragys Jeznyk (тако у регистру; у тексту *Jezuuk*) *Debrechen Abnya et Vbmelleke vocatis*.¹⁴ Савремени рефлекс овог средњовековног топонима је *Јасенак*, ген. *-нка*, село у београдској Колубари;¹⁵ оно се помиње и у турским пописима од 1528. (*Yasenak*,

¹⁰ *Рудишиџа* се помињу већ у угарској исправи из 1453: *possessio Rudistha prope castrum Nandoralbense* (Динић 1978, 63), затим у турским пописима 1476/8–1560. (*Rudistha*, Шабановић 1964, 7, 18, 23, 111, 131, 429). У једном документу из 1454. каже се да је угарски гувернатор Јанко прешавши Дунав са великом војском кренуо *alla via de Rudisca* а затим према Шапцу (М. Динић, *Грађа за историју Београда у средњем веку II*, Београд 1959, 59, по Г. Шкриванић, *Путијеви у средњовековној Србији*, Београд 1974, 103, где схвата као „руднички пут“, тј. пут који би водио према шумадијском *Руднику!*).

¹¹ 1964, 7 нап. 3, где се позива на Стојана Новаковића (*Сјоменик XVIII 67?*), и Војислава Симића (*Годишњак музеја града Београда IV/1957, 72*).

¹² По податку тур. пописа нахије Железник 1516; уп. Шабановић 1964, 18 са нап. 12.

¹³ У попису из 1521/23. Шабановић чита уз село Рудишта мезру *Рудник* (1964, 24), али то читање није сигурно, уп. *ib.* 17, н. 9.

¹⁴ *Codex Diplomaticus Patrius Hung.* T. VII, Budapest 1880, 398°, стр. 428; уп. Ђирковић 1994, 68 са нап. 45 и 46 на 76.

¹⁵ Опис у Петровић 1949, 165 д.; речича на којој село лежи зове се *Јасенова*.

Шабановић 1964, 51 итд.), као и у доба аустријске власти (1718. *Jassenack Öbschelwiz*). Данашњи Јасенак је на 10–15 km. ваздушном линијом од Купинова, а како је у XIV в. овај топоним имао и шири значај обласног имена, може се допустити да постоји нека историјска веза између њега и купиновског потеса *Јасенска*, тј. да је овај настао као назив села које су основали досељеници с ону страну Саве, из места или области *Јасенак*. Како је реч о крајњем југу Срема у којем иначе нема ојконима на -ска (*Бешка* није јасна), а основни топоним налази се са десне обале Саве, и овај случај територијално спада у скупину коју овде разматрамо.

Врањска

Врањска, некадашње село у шабачкој нахији, од 1533. (Ханџић 1970, 214), данас Мала Врањска у шабачкој Посавини, до које је Велика Врањска у Поцерини; ктетик *врашијански* (Радовановић 1994, 290). Најједноставније би било поћи од првобитног топонима **Врање* или сл., али непосредна близина поцерског села *Варна* (од 1528, Ханџић 1970, 198) упућује на могућност да је *Врањска* од **Варнска* / **Варњска* као назив за раселицу Варне, где би тешка група -рњск- била упрошћена метатезом ликвиде.¹⁶

Дворска

Село у Јадру под Цером, познато под тим именом од 1528. (Бојанић 1985, 139); по предању, тако се прозвало по развалинама двора Сибињанин Јанка (СЕЗБ 88/1975, 85). Уп. у Поцерини *Дворишиће*, и оно први пут посведочено у турском попису исте године (Ханџић 1970, 240), које предање везује за дворе Милоша Обилића (Милићевић 1876, 426).

*Звечањ / *Звечај → Звеч(с)ка?

Име села код Обреновца *Звечка* забележено је у том облику од 1536. године.¹⁷ Народна етимологија која га поистовећује са апелативом *звечка* неозбиљна је (Лома 1998, 95), и не води рачуна о придевској промени овог топонима,¹⁸ изворно **Звечска*; није јасно изводи ли се ктетик *звечански*¹⁹ од *Звечка* (**звеччански*) или од краће основе без -ска. Првобитни топоним од

¹⁶ *Варна* је придев (локатив у *Варној*, Радовановић 1994, 294), свакако од *вар* „креч“, по кречанама (постоји традиција да су ту сељаци налазили „турске вуруне“ где се наводно пекао хлеб, id.ib.), или по старој цркви (*црква Варна*, id.ib.).

¹⁷ 1536: „Звечка“ 181; 1560: 'zwckæ 249; 1719: Decska (sic! иза Палежа и Вагати-а, испред Ушћа) Пантелић 1948, 27; Zwecska Павловић 1912, 500.

¹⁸ Датив-локатив *Звечкој* (Павловић 1912, 483). У Светостефанској хрисовуљи помиње се микротопоним *Звечка* као међник села Горажда у Будимљи (4): оу звечкоу конь голога вьда. оу локвь низъ дѣль (Споменик IV 4); облик номинатива оставља отвореним питање да ли се ту ради о именици на **(ъ)ка* или о придеву на **(ъ)ска*, уп. за ову другу могућност у истом споменику *Сашька Рѣка* (3), *Влашькын Бродъ* (9) < **sašьsk-*, **volšьsk-*.

¹⁹ *Звечанске баре* Павловић 1912, 690; *звечанска ойиштина* Јовановић 104, по РЈА.

основе *zvęk- (уп. *звекара*) најпре је могао гласити *Звечань²⁰ или *Звечай,²¹ што би значило да је при додавању -ска његов суфиксални део одбачен, као у *Руд-ска, Брѣсѣй-ска*.

*Кртин(-о, -а) → Кртинска?

Име села које је својим атаром обухватило старо Брестије, данашњу Бреску, *Крѣтинска* такође садржи секундарно -ска, које је дошло на основу придева *krętinъ „кртичи“, уп. рус. *кротинный*.²² Првобитни топоним могао је гласити *Крѣтин, *Крѣтина (према *вѣсь*) или *Крѣтино (према *село*), но тај изворни облик није посведочен, а овај данашњи се већ чита, са доста вероватноће, у турском попису Ваљевске нахије из 1528.²³

Мровска

Мровска, етник *мровиѣтански*, село у шабачкој Посавини (опис Радовановић 1994, 130 дд.), помиње се у турским пописима од 1528; Адем Ханџић чита *Мрхорска* (1970, 218); или је првобитно била *Мрхорска, па се *р* — *р* дисимиловало у *р* — *в*, или иза турских записа стоји *Мрховска (арапска слова *р* и *в* су међусобно слична). У овом другом случају уп. чеш. *mrchovisko* (и као топоним) „мрциниште“.

Рупска

Име села у Поцерини *Румска* раније је гласило *Руйска*; тако га бележе турски попис из 1528. (Ханџић 1970, 165) и аустријски из 1719. (*Rubscka* Пантелић 1948, 29).²⁴ Овај топоним очито стоји у вези са називом места на међи Румске и Текериша, у шуми Краму, *Сребрне Руйе*, где је био стари рудник, још можда из бронзаног, затим из римског и средњовековног доба (Николић-Стојанчевић 1975, 188; уп. М. Васиљевић, *Сѣаринар* 27/1976, бр. 5; М. Васић у *Гласник Срѣског археолошког друштва* 2, Бгд. 1985, нап. 17 на 133). Нема, међутим, потврде да је микротопоним (*Сребрне*) *Руйе* некада имао вредност правог топонима.

Spodent- → Спотска?

У турском попису из 1548. село Брдарица у шабачкој Тамнави означено је поред тога и другим именом, које Адем Ханџић (1970, 34) чита *Сѣонска*; но

²⁰ Тако се у средњем веку звао град на Косову, данашњи Звечан; за палаталну основу уп. у Светостефанској хрисовуљи под *звечаниѣмъ* (Споменик СКА 4/1890, 3), у летописима *при градоу Звечани, въ Звечани градоу* (Даничић I 371).

²¹ Тако се звао град у западној Босни на реци Крупи између Бање Луке и Јајца, уп. Даничић I 371 s.v. *звечан*.

²² За тип уп. Лома 1997, 14–20.

²³ По усменом саопштењу Еме Миљковић. В. и Лома 1998, 95.

²⁴ Етник гласи *Рѣиѣѣтани*, ктетик *руиѣѣтански* (*Руиѣѣтанско ѡље, Руиѣѣтанска река* Радовановић 1994, 237 д.); забележио их је још Стојан Новаковић за *RJA s.v. Rūštanin, rūštānski*, где се међутим погрешно каже да је од села *Руйска* или *Руиѣѣтани* под Цером.

како такав топоним није познат, а гласови *t*, *p*, *n* се арапски пишу истим потезом, и разликују само дијакритицима, вероватно треба читати *Сјоџска*, како се данас зове локалитет између Брдарица и Свилеуве. Додуше, то име постоји и у облику *Сојоџска*, што нас ставља пред дилему који је од два његова лика првобитан. Овај други забележио је пре сто тридесет година Милан Милићевић (1876, 363). Краћи и тамнији лик *Сјоџска* забележио је 1947–49. Војислав Радовановић (1994, 142): *на Сјоџској*. Та хапаксна потврда (књига нема регистра) побуђивала је сумњу да је посредни штампарска грешка. Моја провера, најпре у Ваљеву код адвоката и судије у пензији, сада већ покојног г. Живорада Лазаревића, рођеног 1908. у Свилеуви у знаменитој породици од које су кнез Ранко и поп Лука Лазаревићи, а десетак година доцније, 7. јула 2005, и у самој Свилеуви, код више мештана, потврдила је да на терену живе оба облика, и *Сјоџскā* и *Сојоџскā*, а чини се да се онај без *-o-* данас чешће чује. Он је могао настати синкопом (одн. хапологијом) од *Сојоџскā*, али се, с обзиром на правила арапске графије, иза Ханџићевог читања „Стонска“ (*istwnskā*)²⁵ пре крије *Сјоџска* (*ispwtskā*) него *Сојоџска* (писало би се *swpwtskā*), што би значило да је први облик старији и изворнији, а да је други настао његовим преосмишљањем. Већ први помен, код Милићевића l.c.: „Вукодраж је мали поток који извири из косе *Сојоџске*, у шабачком округу, поврх села Свилеуве“ сугерише извођење од *сојоџ* „извор“,²⁶ и околност да је у *Сјоџској* извориште Вукодражи давало је довољан повод да овај топоним тамне основе буде преобличен у *Сојоџска*. Шта би пак *Сјоџ-* или *Сјод-* уистину било, тешко је рећи. Варијанта хидрографског термина **sꝛpōtŭ* од **sopōtŭ* теоретски је могућа, али није потврђена нигде на словенском терену (в. Udolph 1979, 449–451). Са друге стране, име *Сјоџска* има једно пажње вредно сазвучје у топонимији римске провинције Доње Паноније, којој је припадао и овај део Србије. Наиме, у једном римском надгробном натпису, вероватно из II в., који сада служи као подлога часној трпези у цркви фрушкогорског манастира Крушедола, а објавио га је Слободан Душанић (1965), помиње се муниципиј *Spodent-* за који се не зна где се налазио, али логика натписа упућује да је то било у суседству муниципија Басијане (данас Петровачка градина), на чијој територији је натпис постављен, а која је обухватала источни Срем, наслањајући се, на западу, на територију Сирмија – Сремске Митровице. Око доњег тока речице Вукодражи, у чијем изворишном делу је село Спотска лежало, нађени су остаци највећег до сада познатог римског насеља у северозападној Србији, о којем не располажемо никаквим писаним подацима па му ни име не знамо. Ако претпоставимо да се с ову страну Саве наспрам територији Басијана у источном Срему простирало подручје другог муниципија на територији исте провинције, Доње Паноније, ништа није логичније претпоставити него да је други муниципиј у којем је басијански декуршон и понтифик Публије Елије Дасије обављао едилску службу лежао управо код ушћа Вукодражи. Ако допустимо да се у *Сјоџска* одразио антички топоним (првобитно хидроним?²⁷) *Spodent-*, треба узети да је при додавању *-ска*

²⁵ Користимо се латиничном транскрипцијом М. Пешикана.

²⁶ По усменом саопштењу пок. Живорада Лазаревића, каткад се уместо *С(о)џоџска* чује и просто *Сојоџ*.

²⁷ Тј. предсловенско име Вукодражи, које се пренело на насеље крај њеног ушћа, уп. *Vasant-* као антички назив и за реку *Bosuyŭ* и за град на њеном ушћу.

његова основа окрњена избацивањем *-eī-* < *-ent-*, слично као што је од *Бресџ-ија* постала *Бреска*, а од *Руд-ишија* — *Рудска*.

*

Установљена концентрација посведочених или претпостављених имена овог типа у Посавини делом је плод нашег систематског бављења историјском топонимијом тог дела Србије, те не можемо дати коначан суд о другим областима док не буду подједнако подробно испитане, али засад остаје утисак да је тип карактеристичан управо за ову област. Његов ареал може се проследити на исток низ Дунав мало ниже ушћа Саве, где *Гроцка*, посведочена од XVI в., представља изведеницу на *-ска* од топонима који се 1019. бележи као *Γρόντζον*; како турски пописи ту помињу локалитет *Градац*, највероватнијом се чини претпоставка да први запис треба интерпретирати као **Гродџ* (гр. *Γρόντ(τ)ζον* са *-ντ-* за слов. [д], *-τζ-* за [ц]), од прасл. **gordьсь* „тврђава“ са ликвидном метатезом северозападног типа, одатле *Грод-ска* > *Гроцка*.²⁸

Јужно од Јадра у Азбуковици имамо варошицу *Пеџка* на истоименој реци *Пеџкој*; топоним и хидроним забележени су од 1718. *Bedska, Bedska B(ach)* (*Öbschelwiz*), 1719. *Pezka-Bach* (Пантелић 1948, 28, 32). *Пеџка* је очито од *Пећска* (тако пише Милићевић 1876, 563). У области је до у XIX в. постојало муслиманско село *Пећи*, данас је то део Постоњења. Постоњење је старо рударско село, а на самим Пећима постоје трагови рударских радова и традиција да су ту мештани вадили и топили руду (Д. Симић у Азбуковица 268), те би излазило да овде треба поћи од *џећи* за топљење руде, а не од старог значења речи 'пећина'.²⁹ Некадашње село Пећи није лежало у сливу Пецке, већ с ону страну Соколских планина; да ли је Пецка названа по пресељеницима оанде, непосредно или посредством имена реке, остаје отворено.³⁰ Десигнат *вьсь* или *раселиџа* вероватан је код *Мрчка*, како се зове заселак у истом селу Царини на чијем атару је Пецка (Павловић 1930, 454), 1735. *Мрчка* Рув. 201, 1737. *Mirzka Langer* 1889, 245, јер се ту од почетка упоредо јавља и варијанта у средњем роду *Мрчко* (Азбуковица 105), 1718. *Merczko* (*Öbschelwiz*), свакако према се-

²⁸ Loma 1991, 113 д. Таква метатеза страна је јужнословенским језицима, али се овде може радити о топономастичком реликту ишчезлог словенског дијалекта у Подунављу, какав је у северозападној Бугарској име десне притоке Дунава *Лом* које рефлектује лат. *Almus* (нормални српски односно бугарски облици гласили би **Градска*, **Лам*). Иван Поповић изводи је *Гроцка* из имена античког места у околини Сингидунума *Gratiana* уз одбацивање *-ан-* које је схваћено као суфикс етника **Грочане* (Роровић 1961, 104). Тешко је, међутим, прихватити Поповићеву претпоставку да је *Гроцка* од *Гроч-ска*, где би *ч* рефлектовало вулгарнолатинско *ç* од *tj*, јер бисмо онда очекивали **Грочка*, као *Звечка*, а није вероватно ни да се до доласка Словена чувао непалатализовани лик *Gratiana* који су онда они могли преузети као **Гроћане* и, одбацивши *-(j)ане* (*-н-* је код овог типа иначе испадало у дативу и локативу) начинити ктетик **гроћски*, што би дало *гроџки*, *Гроцка*.

²⁹ Овај други случај имамо у имену села у оближњој горњој Колубари *Пејџница* < *Пећница*, које се првобитно односило на Колубарину притоку *Бању* која у самом селу извире из пећине.

³⁰ Занимљиво је да село *Пеџка* (*Горња* и *Доња*), постоји и у западној Босни, а име би му могло бити у вези са неубицираном тврђавом Пећ(и), в. Мргић-Радојчић 2002, 153, 212 и уп. ОП XVIII/2005, 459.

ло, с тим што деривациона основа није позната.³¹ У Азбуковици бележимо још брдо *Нејска* у селу Борини (Павловић 1930, 501), такође нејасне деривационе основе (**Нехајска?* — денотат може бити и *гора*).

Идући на запад, у босанској Посавини има село *Обарска* код Бијељине где имамо пре примарно него секундарно образовање, или тип *Влашка*, ако се пође од етнонима *Обри* „Авари“ (тако Skok II 535), или дескриптивно назвање од придева *дбарскѝ* „који се налази поред баре“ забележеног у Бачкој (EPCJ 2, 178 д. s.v. *бара*).

Засад једини мање-више поуздан случај „меморативног“ -ска изван српске Посавине нашли смо у Топлици, где има село *Дешишка* (датив-локатив нисмо успели проверити!) у чијем имену живи стари топоним *Десиш* забележен у XV веку, румунског порекла.³² Исту могућност одвагнули смо и за име села (и познатог манастира крај њега) *Бањска* на Косову, где је 1316. Милутин подигао манастир Светога Стефана. Наиме, Светостефанска хрисовуља поред села Бањске помиње у истом крају и село *Бање ѿље* (стсрп. *бањ* „банов“), те би се *Бањска* могла тумачити као раселица Бањег поља; но кроз *Бањску* протиче *Бањска река*, коју помиње већ српски летопис, изводећи јој име од „текућих топлих вода“, тј. од *бања* „топлице“, в. EPCJ 2/2006, 172 s.v., па ту пре имамо тип *Рашка*.

Даља истраживања, која би овај прилог требало да подстакне и усмери, показале има ли још топонима ове врсте на српско-хрватском и шире, јужно-словенском простору. Изван тог ареала, „меморативна“ функција суфикса -*ьsk*-среће се у чешкој топонимији, где он, у женском или средњем роду, може означавати опустела или након тога поново насељена села. Као што је у околини Београда опустели *Хум* заменила *Хумска*, тако је у Чешкој *Chlum* наследила *Chlumská*. Ту налазимо елементе битне за дефиницију појаве: у погледу творбе, додавање -ска (-ско) на основу имена уз одбацивање његовог изворног суфикса (*Křipská* [од почетка XV в.] ← *Křiepčice*, *Mutínsko* ← *Mutěnice*, *Vyšecsko* ← *Vyšetín*, Profous II 62);³³ у семантичком погледу, секундаран карактер изведеница на -ска у односу на посведочена или вероватна имена насеља која су им претходила: оне заправо представљају преоблику тих имена којом се ова „дезактуализују“, тј. старо насеље се означава као бивше, а ново, из њега настало на истом месту или у околини, као његов наследник. У тој функцији, -ска се ближи именичким суфиксима -ина и, нарочито, -ишиѿе за означавање нечега бившег, пропалог, срушеног (*кулина*, *градишиѿе*, *ишеничишиѿе* и сл.). Пада у очи изофункционалност -ска и -ишиѿе на уском простору Поцерја (*Дворска* : *Дворишиѿе*), уп. и *Мровска* < *Мрховска : чеш. *mrchovisko*. Она може бити интригантна и за питање првобитног лика и порекла прасл. суфикса: *-*ist'e* < *-*ist-jo-* или -*išče* ~ *-*isk-jo-*, у вези са *-*isk-* (Vaillant 1974, 427 д. опредељује се за прву, Sławski 1974, 96 д. за другу могућност). Поменимо и да се у поль-

³¹ Ако се претпостави радикално скраћење одбацивањем другог дела сложенице, посредни би могли бити досељеници из некадашњег села *Мркойњи* у недалеких Костојевићима (в. ОП XVIII/2005, 462 д.; тамо и покушај етимологије, али уп. и *Мркойаљ*, -*ѿа*, чак. *Мркойаљ* село у Хрватској код Делница, *Мркойѿе* село у Славонији код Пожеге [RJA]).

³² Од рум. *desiș* „густиш, честа“. Детаљно у часопису *Balkanica XXXVIII/2007*, 60 д.

³³ Облици женског рода према *ььь > чеш. *wes*, средњег према стчеш. *sedlo* „село“.

ској топонимији од XIV века може пратити смена суфикса *-iszcze* са *-isko* (Bańkowski 1982, 97 дд.).

Насупрот тој могућности тумачења, према којој би *-ска* понегде дублирала *-ишије*, постоји и друга, која се чини особито примамљива у случајевима када се може доказати или бар са довољно основа веровати да је млађе село раселица старијег. Ако се пође од првобитне истоветности ктетика и етника **Хѡлтѡ* → **хѡлтѡскѡ*, множина **Хѡлтѡсци* (*l'udьje*), **Хѡлтѡска* (уз денотат *раселица* пре него *вас* < **вѡсѡ*)³⁴ напосто би значило „оно што припада селу **Хѡлтѡ*“, а меморативно значење проиштицало би из ванјезичких чинилаца (тј. чињенице да је **Хѡлтѡ* запустео). Како су пак одвајкад постојали и етници типа **Хѡлтјане* > *Хумљани*, као да је дошло до разграничења, по којем се тип на *-јане* непосредно везивао за дато место, а тип на **-ѡсци* је означавао везу са његовим становницима.

Градња етника и ктетика; секундарна образовања на *-чица* < *-ишица*

На крају, треба се осврнути на неке изведенице од овде размотрених топонима. Од *Бреска* етник је *Брешијани* (одатле ктетик *брешијански* посведочен већ 1736, Руварац 1905, 184), од *Руйска* > *Румска* — *Рушијани*, од *Врањска* — *Врашијани*; ту очито имамо нормалан штокавски развој *шч* > *шиј* уз испадање претходног сугласника, које се лакше може замислити док је иза њега још била трочлана група [ʃtʃ] него након њене дисимилације у [ʃt], јер у овом другом случају нема одговора зашто до испадања није дошло и у основном облику пред *-ск-*. Од *Гроцка* је етник *Грочани*, од *Звечка* — *Звечани*, ктетик *звечански*; у оба случаја имамо нормалан развој *чч* > *ч* као у *Чачани* < **Чаччани* од *Чачак*, и није потребно претпостављати да је етник изведен од старије основе без *-ск-* **Звечан-* или **Гродц-*. Пажњу привлачи низ изведеница на *-чица* на истом терену Посавља и Подунавља где се јавља секундарно *-ска*, које делом стоје у односу секундарне деривације према тим топонимима. У Звечкој постоји бара *Звечица*, у Умци место *Умчица*, кроз Гроцку тече *Грочица*, а кроз оближњи Болеч *Болечица*. Горе је већ речено да *Умчица* није никакво узвишење, него место у равници поред Саве; самим тим, не ради се о деминутиву од *хумка*, него о **Хумишица*, универбизованом од **Хумска* (*бара?*), као што је *Звечица* < **Звешчица* < **Звечичица* ← **Звечска бара*, *Грочица* од **Грошчица* ← **Гроцка рѣка*, *Болечица* од **Болешица* < **Болечичица* ← **Болечска рѣка*. Сличан развој запажен је већ у Поморављу, где је *Загумишица* из Раваничке повеље данашња *Загумчица* (Лома 2004, 101 д.).³⁵ Тамо је претпостављено да је развој *-ишица* > *-чица* ишао преко **-хчица*, као у дијал. *кокошчица* > *кокочи-*

³⁴ Премда има индиција да се управо у овом делу Србије (београдска Колубара, ваљевска Посавина, Подриње) апелатив *вѡсѡ* одржао дуже него другде (*Горњевац* / *Доњевац* < **горња*, *долња в'с*, в. Лома 2003, 11).

³⁵ И у Поморављу и у северозападној Србији имамо упоредне случајеве развоја *-ишица* у *-ишица* и даље у *-ишица*, тамо за исти топоним *Загу(м)ишићица* у турском попису из 1467, овде у Поцернини *Радоваишићица* > *Радоваишица* (ib. 101 д.), у Посавини *Штејаишићица* > *Штејаишица*.

ца, уз указивање на топоним *Срѣмчица* у београдској Посавини, првобитно име реке *Срѣмичица ← *Срѣмска рѣка; од њега је, почетком XVIII в., забележена и варијанта са нормалном дисимилацијом *шч > шћ* *Srimstiza* (Obschelwiz), тј. *Срѣмишћица*. При утврђивању историјата овог топонима проблем представља тачно читање његових најранијих записа у турским дефтерима XVI века; Шабановић чита у оном из 1528. *Sremiça* (1964, 38), 1530: *Siremça* (ib. 168), 1536: *Siremiçe* и река *Sremiça* (300), 1560: *Siremçe* (467) и све интерпретира као *Срѣмица*, но таквом читању противе се доцнији облици имена са -чица / -шћица < -шчица. Иза неких Шабановићевих транскрипција могао би стајати напросто топонимизован етник *Срѣмци*,³⁶ од којег је даље изведен ктетик *срѣмачки*, уп. *Срѣмачкѣ збѣг* у Рушњу, по избеглим житељима из Срѣмнице у турско време (Богих 1866, 235). За развој *шч > хч > ч* у централној Шумадији и на ширем простору уп. Реметић 1985, 195–199.

ЛИТЕРАТУРА

- Азбуковица:** *Азбуковица. Земља, људи, животи*, Љубовија 1985.
- Богих 1866:** А. В. Богих, *Опис врачарскога среза — ѿйографски рјечник*, Београд (репринт 1995).
- Бојанић 1985:** Д. Бојанић, Јадар у XVI и XVII веку, *Јадар у ѿшлостѣи* I, Лозница.
- Даничић:** Ђ. Даничић, *Речник из књижевних стѣрина срѣских I–III*, Београд 1863–1864 (репринт 1975).
- Динић 1978:** М. Динић, *Срѣске земље у средњем веку*, Београд.
- Душанић 1965:** Сл. Душанић, Три епиграфска прилога. 1. Municipium Bassianae, *Жива Анѣшка* 15, 85–91.
- ЕРСЈ:** *Еѣтимолошки речник срѣског језика*, Београд 2003–.
- ЭССЯ:** *Этимологический словарь славянских языков*, под редакцией О. Н. Трубачева, Москва 1974–.
- ЗН:** *Стѣри срѣски зайиси и најѣиси*, изд. Љ. Стојановић, I–VI Београд / Срѣмски Карловци 1902–1926.
- Лома 1987:** А. Лома, Најстарије село у ваљевском крају, *Гласник Међуѿшћѣинског иѣсторѣјског архива у Ваљеву* 22, Ваљево, 7–13.
- Лома 1997:** А. Лома, Српскохрватска географска имена на -ина, мн. -ине. Преглед типова и проблеми класификације, ОП XIII, 1–26.
- Лома 1998:** А. Лома, Ђавоље кумство, *Брајствѣо* II, Београд, 91–106.
- Лома 2002:** А. Лома, Старосрпски топоним *Бѣѣи* и нека питања супстратних ѣ-основа, ОП XV, 171–184.
- Лома 2003:** А. Лома, Старосрпско *вѣсь* „село“ и његови трагови у топонимији, ОП XVI, 1–16.
- Лома 2004:** А. Лома, Четири топономастичке опаске уз повеље кнеза Лазара, *Ресава (Горња и Доња) у иѣстѣорији, науци, књижевности и уметности*, научни скуп, Деспотовац, 20–21. август 2003. (Дани српскога духовног преображења XI), Деспотовац 2004, 101–109.
- Милићевић 1876:** М. Ђ. Милићевић, *Кнежевина Србија*, Београд.

³⁶ И тај тип етника своди се на -ск-ктетике са прелазом -сци > -ци у номинативу и локативу множине, но овај конкретан топоним могао је настати тек након његовог утапања у изведенице на -ѣѣ.

- Мргић-Радојчић 2002:** Ј. Мргић-Радојчић, *Доњи Краји — крајина средњовековне Босне*, Београд.
- Нас.:** *Насеља српских земаља = Насеља и њихово сјановништво*
- Николић 1903:** Р. Николић, Околина Београда, СЕЗБ V, Нас. 2.
- Николић-Стојанчевић 1975:** В. Николић-Стојанчевић, *Рађевина и Јадар у необјављеним рукојисима Цвијићевих сарадника* (СЕЗХБ LXXXVIII, Нас. 41).
- ОП:** *Ономастолошки њрилози*, Београд 1979–.
- Павловић 1912:** Љ. Павловић, Антропогеографија ваљевске Тамнаве, СЕЗБ XVIII, Нас. 8, 381–635.
- Павловић 1930:** Љ. Павловић, Сокошка нахија, СЕЗБ XLVI, Нас. 26, 307–505.
- Пантелић 1948:** Д. Пантелић, Попис пограничних нахија Србије после Пожаревачкога мира, *Сјоменик САН* 96, 4–41.
- Петровић 1949:** П. Ж. Петровић, *Шумадишка Колубара*, СЕЗБ LIX, Нас. 31, Београд, 1–275.
- Поповић 1950:** Д. Ј. Поповић, *Срби у Срему до 1736/7. Историја насеља и сјановништва* (Посебна издања САН CLVIII, Етнографски институт књ. 1), Београд.
- Радовановић 1994:** Војислав С. Радовановић, *Шабачка Посавина и Поцерина. Антропогеографска исијивања*, Нови Сад.
- Реметић 1985:** Сл. Реметић, *Говори централне Шумадије* (СДЗБ XXXI), Београд.
- Руварац 1905:** Д. Руварац, Митрополија београдска око 1735. године, *Сјоменик СКА* XLII, 101–204.
- СДЗБ:** *Српски дијалектолошки зборник*, Београд.
- СЕЗБ:** *Српски етнографски зборник*, Београд 1894–.
- Ђирковић 1994:** С. Ђирковић, „Црна гора“ и проблем српско-угарског граничног подручја, *Ваљево — њосјанак и усјон градског средишња*, Ваљево, 59–77.
- Ханџић 1970:** А. Ханџић, Шабац и његова околина у XVI вијеку, *Шабац у њрошлости I*, Шабац.
- Шабановић 1964:** Х. Шабановић, *Турски извори за историју Београда*, књ. 1, св. 1 – *Каџа-сјарски њојиси Београда и околине 1476–1566*, Београд.

*

- Bańkowski 1982:** А. Bańkowski, *Zmiany morfemiczne w toponimii polskiej* (Prace onomastyczne 29), Wrocław etc.
- Csánki 1944:** D. Csánki, *Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában II*, Budapest 1894.
- Langer 1889:** J. Langer, *Serbien unter kaiserlicher Regierung*, Wien.
- Loma 1991:** А. Loma, Voslavisches Substrat in der Toponymie Serbiens. Bisherige Ergebnisse, Probleme und Perspektiven weiterer Erforschung, *Die Welt der Slaven* XXXVI (N.F. XV), 1–2, 99–139.
- Loma 1993:** А. Loma, Neue Substratnamen aus Dacia Mediterranea, *Linguistique Balkanique* XXXVI 3, 219–240.
- Öbschelwitz 1889:** O. F. von Öbschelwitz, карта Србије из 1718, репродукована у прилогу Langer 1889.
- Popović 1961:** I. Popović, Bemerkungen über die voslavischen Ortsnamen in Serbien, *Zeitschrift für slavische Philologie* 28, 101–114.
- Profous 1947–1960:** А. Profous, *Místní jména v Čechách I–V*, Praha 1947–1960.
- RJA:** *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika* Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti I–XXIII, Zagreb 1880–1976.
- Sławski 1974:** Fr. Sławski, Zarys słowotwórstwa prasłowiańskiego 1, *Słownik prasłowiański* 1, Kraków, 43–141.

- Udolph 1979: J. Udolph, *Studien zu slavischen Gewässernamen und Gewässerbezeichnungen. Ein Beitrag zur Frage nach der Urheimat der Slaven*, Heidelberg.
- Vaillant 1974: A. Vaillant, *Grammaire comparée des langues slaves*, t. IV. *La formation des noms*, Paris.

Aleksandar Loma

SEKUNDÄRE ABLEITUNGEN AUF -SKA IN DER TOPONYMIE SERBIENS

Zusammenfassung

Das urslavische Suffix der sekundären Adjektive *-*bskъ* drückt bekanntlich die kollektive Zugehörigkeit aus und gleicht einem possessiven Genitiv plural wie z.B. dt. *Berliner*, serb. *berlinski*. Als Suffix der Einwohnerbezeichnungen fiel es auf dissimilatorischem Wege mit *-*бсѣ*, -*бци* zusammen, z.B. aserb. *Mileševski* zum ON *Mileševa*, heute *Mileševac*, aserb. *Vojinski* „die Leute eines *Vojin*“ > *Vojinci*. In den Ortsbezeichnungen, wo die Adjektive auf -*bsk-* die Rolle des Bezeichnungswortes spielten, hat sich das Grundwort eher ausnahmsweise erhalten (z.B. *Fruška gora* „Frankenberg, d.h. der Franken Berg“), gewöhnlicher ist es bloß ausgefallen, z.B. aserb. *Pruška vьsъ* „der Franken dorf“ > *Pruška* (aserb. *Pruzi* neben *Fruzi* „Franken“), oder durch ein dem Adjektiv zugetretenen Suffix ersetzt worden, z.B. *Vračevska reka „der Fluß von **Vračev(-o/-a)* > *Vračevšt-ica* > *Vračevšnica*; es handelt sich also um eine einfache bzw. ableitende Univerbierung. Der erstere Typ, der älter ist, feminin auf -*ska* zu *vьsъ* „Dorf“, scheint in einigen Fällen die zugrundeliegenden primären Ortsnamen, an Ort und Stelle oder in der Nähe, ersetzt zu haben: *Bres(t)ska* statt *Brest-(i)je*, *Humaska* statt *Hum*, *Rudaska* statt *Rud-ište*. Eine Parallelentwicklung läßt sich auf tschechischem Boden beobachten, wo z.B. statt eines älteren Dorfes *Chlum* ein neues *Chlumská* auftaucht. Durch die neue Ableitung wird der alte Name „deaktualisiert“, nachdem die durch ihn bezeichnete Siedlung inzwischen entvölkert oder umgesiedelt worden war. Die oben angeführten und die anderen mehr oder weniger wahrscheinlichen Beispiele einer solchen Umbenennung sind in Nordwestserbien konzentriert, aber auch im südlichen Toplica-Gebiet ließ sich ein Dorf *Dešiška* als Nachfolgesiedlung von *Desiš* (< rum. *desiș* „Dickicht“) belegen. Anschließend wird der nordwestserbische Typ auf -*čica* < -*ščica* erörtert, der auf Sekundärableitungen mit dem Motionssuffix -*ica* von den Ortsnamen auf -*ska* zurückgeht, z.B. *Umčica* < *Humščica* < *Humsk-* + -*ica*.